

Direktoratet for Kriminalforsorgen

Center for Straffuldbyrdelse

Koncern Klientsagsbehandling (KKL)

25. maj 2021

Sagsnr. 18-322-0005

Justitsministeriet, Nordatlantenheden

Vedrørende forvaringsdømte, der forlader anstalterne i Grønland, uden at Rigsadvokaten forinden er blevet hørt

Baggrund

Den 31. august 2020 har Justitsministeriet anmodet Direktoratet for Kriminalforsorgen om en nærmere redegørelse for en sag, hvor Rigsadvokaten den 10. august 2018 har rettet henvendelse til direktoratet i anledning af, at Kriminalforsorgen i Grønland i visse tilfælde har ladet forvaringsdømte i de åbne anstalter forlade anstalterne, uden at Rigsadvokaten forinden er blevet hørt.

Justitsministeriet har bedt om, at redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af sagens forløb, herunder hvordan direktoratet vurderer sagen, bl.a. i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt der måtte være begået sagsbehandlingsfejl i forbindelse med, at de forvaringsdømte har forladt anstalterne, uden at Rigsadvokaten forinden er blevet hørt.

Baggrunden for Justitsministeriets anmodning er, at direktoratet den 25. august 2020 telefonisk og den 26. august 2020 pr. mail har orienteret Justitsministeriet om problemstillingen i forbindelse med en sag om procedurefejl i forbindelse med afvikling af særudgange (helseudgange) fra det lukkede afsnit i Anstalten i Nuuk.

Som det fremgår af gennemgangen nedenfor, har der gennem en årrække været en praksis, hvorefter Kriminalforsorgen i Grønland i forbindelse med bestemte former for udgang - som Kriminalforsorgen i Grønland betragter som "transporter" - ikke har hørt Rigsadvokaten. Denne praksis vurderes ikke at være i overensstemmelse med de gældende regler, og direktoratet har anmodet Kriminalforsorgen i Grønland om at indstille sin praksis.

Den grønlandske forvaringsbekendtgørelse og udgangsbekendtgørelse, der blandt andet regulerer spørgsmål om høring og orientering af politi og anklagemyndighed forud for udgange, er aktuelt under revision. Der vil i den forbindelse blive fundet en løsning, så der forud for Kriminalforsorgen i Grønlands udstedelse af de to bekendtgørelser er enighed mellem anklagemyndigheden og kriminalforsorgen om høringsprocedurer mv.

Sagens forløb

1. Rigsadvokaten rettede ved brev af 10. august 2018 henvendelse til direktoratet i anledning af, at rigsadvokaturen - i forbindelse med det løbende samarbejde med Kriminalforsorgen i Grønland - var blevet opmærksom på, at Kriminalforsorgen i Grønland i et vist omfang tillader, at forvaringsdømte, der afsoner deres forvaringsdom i Grønland, deltager i ledsagede udgange med henblik på aktiviteter uden for anstalten, herunder gudstjeneste, indkøbsture, deltagelse i retsmøder, fisketure og forskellige former for fysisk træning. Der foretages ikke forud herfor høring af Rigsadvokaten, ligesom Grønlands Politi ikke forudgående orienteres herom.

Det fremgår videre af Rigsadvokatens brev, at Kriminalforsorgen i Grønland over for Rigsadvokaten har oplyst, at Kriminalforsorgen i Grønland ikke anser de nævnte udgange for at være omfattet af de grønlandske forvarings- og udgangsbekendtgørelses bestemmelser om udgang, men at der derimod er tale om "transporter" af de forvaringsdømte til aktiviteter, som forvaringsdømte, der afsoner deres forvaringsdom i Danmark, har adgang til inde i anstalten. På denne måde sikrer man ifølge Kriminalforsorgen i Grønland, at forvaringsdømte, der afsoner i anstalt i Grønland, kan tilbydes samme muligheder som forvaringsdømte, der afsoner deres dom i Danmark.

Ifølge Rigsadvokaten havde Kriminalforsorgen i Grønland oplyst, at den nye anstalt i Nuuk vil kunne tilbyde de forvaringsdømte de fleste af de muligheder, som tilbydes forvaringsdømte, der afsoner i Danmark, men at "transporter" fortsat vil blive anvendt i forhold til forvaringsdømte, der afsoner i andre anstalter i Grønland end anstalten i Nuuk.

Det fremgår endvidere af Rigsadvokatens brev til direktoratet, at Rigsadvokaten finder denne praksis sikkerhedsmæssigt betænkelig, idet rigsadvokaturen henviser til, at der er tale om personer, som er blevet fundet så farlige for deres omgivelser, at det har været nødvendigt at idømme dem forvaring, og at de formål, der afvikles transporter til, er formål, som er reguleret i udgangsbekendtgørelsen og derfor må betragtes som udgange.

Rigsadvokaten anbefaler i brevet, at såfremt det vurderes, at anvendelsen af "transporter" skal fastholdes, bør det eventuelt i forbindelse med en revision af den nuværende udgangsbekendtgørelse og forvaringsbekendtgørelse præciseres, hvilke aktiviteter kriminalforsorgen anser for omfattet af begrebet "transporter", og at der i den anledning fastsættes nærmere regler for gennemførelsen af disse. Rigsadvokaten nævnte endvidere, at det kunne overvejes at indføre et krav om, at Grønlands Politi skal underrettes forud for gennemførelse af "transporter". Rigsadvokaten anfører videre, at Rigsadvokaten gerne deltager i nærmere overvejelser herom.

Det fremgår endelig af Rigsadvokatens brev af 10. august 2018, at Rigsadvokaten flere gange har givet udtryk for sin opfattelse af Kriminalforsorgen i Grønlands anvendelse af "transporter", uden at dette har medført, at Kriminalforsorgen i Grønland har indstillet anvendelsen heraf.

Rigsadvokatens brev af 10. august 2018 vedlægges.

2. Under et såkaldt halvårsmøde den 16. september 2019 mellem den daværende direktør for kriminalforsorgen og direktøren for Kriminalforsorgen i Grønland blev det aftalt, at Kriminalforsorgen i Grønland skulle besvare Rigsadvokatens henvendelse om høringsprocedurer mv. i forbindelse med ledsagede udgange for forvaringsdømte, så der kunne skabes klarhed over administrationen på området.

3. Den 21. januar 2020 besvarede Kriminalforsorgen i Grønland henvendelsen af 10. august 2018 fra Rigsadvokaten.

Det fremgår blandt andet af svaret, at transporterne sker som led i afvikling af aktiviteter, der i Danmark kan finde sted på afsoningsstedet. Transporterne gennemføres for at tilbyde forvaringsdømte i Grønland de samme muligheder som forvaringsdømte, der afsoner deres dom i Danmark.

Det fremgår endvidere af brevet af 21. januar 2020, at der siden Rigsadvokatens brev af 10. august 2018 er ibrugtaget en forvaringsafdeling i den lukkede afdeling af anstalten i Nuuk, men at der fortsat vil være forvaringsdømte i åbne anstalter, der skal transporteres til de nævnte aktiviteter.

Desuden fremgår det bl.a. af brevet, at udgangs- og forvaringsbekendtgørelsen vil blive revideret, og at det i forbindelse med revisionen vil blive præciseret, at for forvaringsdømte i åbne anstalter vil transportbegrebet omfatte:

- Indkøb relateret til selvforplejning, hvor der ikke er mulighed for indkøb på anstaltens område.
- Deltagelse i gejstlige handlinger i det omfang, der ikke er aftale om jævnlig afvikling af den gejstlige handling i anstalten.
- Behandling hos tandlæge og på sygehus i de tilfælde, hvor den forvaringsdømte får tid til behandling samme dag som behandlingsbehovet opstår. Det skyldes sundhedsvæsnets struktur, hvor visse behandlingstider ikke tildeles forlods, men alene tildeles på selve dagen. Det er dog bemærket, at en del behandlinger varsles tidsnok til at kunne høre Rigsadvokaten forinden.

Det oplyses samtidig, at Politimesteren i Grønland i forbindelse med alle de ovennævnte transporter på forhånd vil blive orienteret om transporten.

Følgende aktiviteter vil ifølge Kriminalforsorgen i Grønland blive betragtet som udgang, hvor der vil ske forudgående høring af Rigsadvokaten og underhøring af Politimesteren i Grønland:

- Indkøb, der ikke er omfattet af selvforplejningsbegrebet.
- Beskæftigelsesaktiviteter uden for anstaltens område.
- Fritidsaktiviteter uden for anstaltens område.

Kriminalforsorgen i Grønlands brev af 21. januar 2020 til Rigsadvokaten vedlægges.

4. Den 24. august 2020 oplyste Rigsadvokaten telefonisk over for direktoratet, at Rigsadvokaten umiddelbart ikke er enig i Kriminalforsorgen i Grønlands svar af 21. januar 2020.

5. Den 25. august 2020 bad direktoratet telefonisk Rigsadvokaten om at sende rigsadvokatens bemærkninger til Kriminalforsorgen i Grønland med henblik på at opnå en fælles forståelse af, i hvilke tilfælde der skal ske høring af Rigsadvokaten, inden en forvaringsdømt forlader anstalterne.

6. Rigsadvokaten har den 29. september 2020 sendt sine bemærkninger til Kriminalforsorgen i Grønland. Det fremgår blandt andet heraf, at Rigsadvokaten på et møde den 14. november 2019 mellem Kriminalforsorgen i Grønland og Rigsadvokaten bl.a. havde tilkendegivet, at det fortsat var Rigsadvokatens opfattelse, at de ledsagede udgange, som Kriminalforsorgen i Grønland betegner ”transporter”, var omfattet af udgangsbegrebet i forvaringsbekendtgørelsen, og at det var sikkerhedsmæssigt betænkeligt, at der hverken skete høring eller underretning af politiet og Rigsadvokaten forud for afviklingen af ”transporterne”.

Rigsadvokaten har i sit brev af 29. september 2020 til Kriminalforsorgen i Grønland henholdt sig til det anførte i brevet af 10. august 2018, og Rigsadvokaten finder således fortsat, at der efter reglerne om udgang i forvaringsbekendtgørelsen og udgangsbekendtgørelsen skal ske høring af Rigsadvokaten og politiet forud for afviklingen af de ledsagede udgange, som Kriminalforsorgen i Grønland betegner ”transporter”.

Rigsadvokaten har samtidig noteret sig, at det fremgår af Kriminalforsorgen i Grønlands brev af 21. januar 2020, at forvaringsbekendtgørelsen og udgangsbekendtgørelsen vil blive revideret med henblik på at få skabt overensstemmelse mellem bekendtgørelserne og praksis, og Rigsadvokaten vil gerne deltage i det videre arbejde med at revidere bekendtgørelserne.

Rigsadvokatens brev af 29. september 2020 vedlægges.

Gældende regler

De relevante regler findes i kriminallovens § 241 samt i den grønlandske forvaringsbekendtgørelse og udgangsbekendtgørelse.

Det fremgår af § 3 i bekendtgørelse nr. 1168 af 7. december 2009 om forvaring, der fuldbyrdes i Grønland (forvaringsbekendtgørelsen), at den forvaringsdømte som udgangspunkt har ret til udgang efter reglerne i udgangsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1157 af 7. december 2009, der vedrører udgang til personer, der afsoner tidsbestemte anstaltsdomme), med de fravigelser, der følger af forvaringsbekendtgørelsens §§ 4-7.

Det følger af *forvaringsbekendtgørelsens § 4, stk. 1*, at inden der gives tilladelse til udgang til forvaringsdømte, skal der ud over høring af politiet i Grønland i medfør af udgangsbekendtgørelsens §§ 6-9, ske høring af Rigsadvokaten.

De i forvaringsbekendtgørelsens § 4, stk. 1, nævnte bestemmelser i udgangsbekendtgørelsens §§ 6-9 angiver, i hvilke tilfælde politiet skal høres.

Det fremgår af *udgangsbekendtgørelsens § 6, stk. 1, nr. 1*, at der skal ske høring af politiet, inden der meddeles tilladelse til udgang for så vidt angår indsatte, der i den seneste kriminalsag eller tidligere er dømt for farlig kriminalitet, herunder drab, forsætlig brandstiftelse, volds- og seksualforbrydelse eller i øvrigt lovovertrædelser af grov eller professionel karakter. Idet der tilnærmelsesvist er sammenfald med kriminalitetskravet i kriminallovens § 161 vedrørende idømmelse af forvaring, må det lægges til grund, at der skal ske høring ved alle forvaringsdømte.

Udgangsbekendtgørelsens § 6, stk. 2, angiver nogle undtagelser til reglerne om høring af politiet, herunder at der for personer i åbent anstalt ikke skal ske høring af politiet for så vidt angår udgang i medfør af § 18 (udgang til særlige formål) uden overnatning og § 25 (udflugter mv.). Intet taler for, at disse regler er tiltænkt forvaringsdømte, der er placeret i åben anstalt, fordi den lukkede anstalt ikke var færdigbygget. Kriminalforsorgen i Grønland har således heller ikke anført dette i argumentationen for, at der ikke skal ske høring.

Det fremgår i øvrigt af *udgangsbekendtgørelsens § 7*, at politiet - uanset bekendtgørelsens § 6 - skal høres, hvis forholdene i det enkelte tilfælde taler for det, eller hvis **politiet** [fremhævet her] i den enkelte sag har anmodet om det. Hensynet bag denne regel taler - uafhængigt af indholdet af § 6, stk. 1, nr. 1 - med helt afgørende vægt for, at Rigsadvokaten hhv. Politimesteren i Grønland skal høres, hvis der er et ønske herom fra de nævnte myndigheder, inden forvaringsdømte færdes uden for anstalten.

Direktoratets vurdering af sagen og den videre proces

Direktoratet er enig med Rigsadvokaten i, at der efter reglerne om udgang i forvaringsbekendtgørelsen og udgangsbekendtgørelsen skal ske høring af Rigsadvokaten og politiet forud for afviklingen af de ledsagede udgange, som Kriminalforsorgen i Grønland betegner ”transporter”. Den beskrevne praksis vurderes dermed ikke at være i overensstemmelse med reglerne, hvilket er beklageligt.

Direktoratet har gjort Kriminalforsorgen i Grønland og Rigsadvokaten bekendt med direktoratets vurdering af sagen, ligesom direktoratet har anmodet Kriminalforsorgen i Grønland om at indstille sin praksis. Kriminalforsorgen i Grønland har over for direktoratet oplyst, at Kriminalforsorgen i Grønland ikke er bekendt med, at der skulle være sket udgangsmisbrug i forbindelse med de ledsagede udgange, der er omfattet af den beskrevne praksis.

Som det fremgår af gennemgangen ovenfor, er de grønlandske forvarings- og udgangsbekendtgørelser under revision, og direktoratet vil sikre, at der i den forbindelse findes en løsning, så der er enighed mellem anklagemyndigheden og kriminalforsorgen om høringsprocedurer mv. i forbindelse med ledsagede udgange fra anstalter i Grønland.

Justitsministeriet vil blive orienteret på ny, når sagen er endeligt afsluttet.

Med venlig hilsen

Gitte Møller Larsen
Chef for Koncern Klientsagsbehandling